

۱۵۵

۱۸-۳

آبونه

سنه لك آلتی آباق
تورکیا ایچین ۴۰ غروش ۲۵ غروش
ممالك اجنبیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارمه

دوردنجی سنه

ایجتیهاد

مدیر مرخص

الرهامی صفا

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلنده دائره اجتهاد
Adresse: Idjtihad Constantinople

نومرو ۶۵ — ۹ مایس ۱۳۲۹

حریت فکریه یه خادم ، پنجشنبه کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

ایچون تام مسلمان اولملری شرطدر . بونک ایچونده خلافت ایله رابطه‌لری باقی قالمیدر .

بیلیم میرآلای فینه‌یک شو اصل، صریح و بویوک سوزلری ایضاحاته محتاجیدر . یالکیز اونو بیلورم که بن ابتدا بوسوزلری ایشیتدیکم زمان اوآنده فیلیپینی بر مسلمان اولدیغمه کدرایتدم؛ وطالغین نظرلری میرالایک قطعی المفاد کوزلرینه دیکوبده دقتله بردها بویوک آدمک ماهیتی آکلامق ایستدم! قرومول و بیسمارق کی دیولردن اوچ پارمق یوکسک اولان بو آمریقا مأمورنده آمریقا حکومتک سطوت و عدالتک

تمثال مشخصی کوردم و لایقيله طانیدم . بر دستور حکمت کشف ایتش اولدوغمه سویندم .

نه اولوردی بنم فلاکتزده وطنمده بر میرآلای فینه‌ی طوغه بیله‌یدی ...!

رضا توفیق

تنظیماتجیاق مسأله‌سی

۲

تملکستمزده «غرب معارفی» نه

اولان احتیاج ، اُک اول عسکرلک

ساحه‌سنده حس و تقدیر ایدیش ،

اونک ایچون بزده «یکی معارف» اُک

اول «عسکری» اوله‌رق باشلامشدر: انتباه‌دورنده هرشیدن

اول عسکری مکتب‌لری آچیلش ، اوروپادن معلم جلبی

و آوروپایه‌طلبه اعزامی ده‌پ «عسکرلکی ترقی ایتدیرمک»

مقصدی ایله وقوعه کلشدر . ایچه اوزون برمدت «معارف

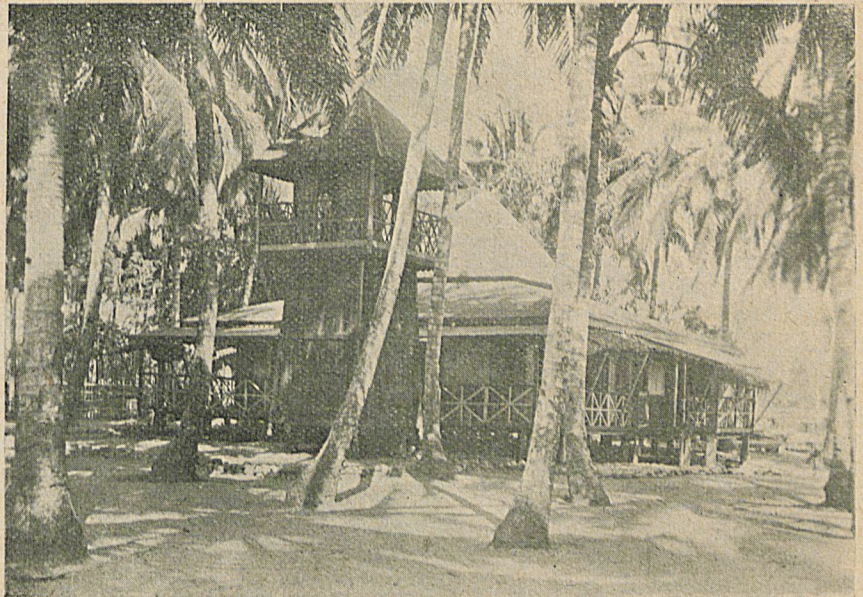
جدیده» مزه‌پ بویله - عسکری - قالمشدر :

غربی تقلیداً آچیلان مکتب‌لرک اُک اُسکیلری «مکتب

بحریه شاهانه» ایله «مهندس‌حانه فنون بریه هاپون» در .

بونلرک برنجیسی «عبدالحمید اول» زماننده - اون

فخش کی فضا یحندن کاملاً ال چکمه مشلردر . بن الی سنه‌در بویوک بر خلوص ایله اسلامیت احکامنی تتبع ایتکده‌یم . اسلامیت کی درتیوز میلیون خلق آره‌سنده بر جامعه مقدسه تأسیس ایدن بر دین ، البته بوفضایحی شدتله منع ایتمشدر . بنم زیر دستانم نه‌قدر ائی مسلمان اولورسه او قدرده ائی و تربیه‌لی وطنداش اولور . بن اونلری ده‌ا قولای اداره ایده بیلیم و اووقت مدینه قولای قولای سوق ایده بیلیم . ییچون بومقدس قوتی ، بواعتقاد قوتی اهل ایده‌یم؛ .. حقیله اسلامیت احکامنی

« فیلیپین » ده مسلمان خطه‌سنده و مسلمان نفوذینک مرکز و قرارگاهی اولان (طالوقسینغای) شهرنده بیر جامع

اوکرتمک و اقتضاسنجه حرکت ایتمک ایستیورلر؛ بن اونک

ایچون کادم و مقام خلافتدن خواجه ایستیورم . اوراده

اوکسوز قالان مسلمانلره منکر و معروف اولان شیلر

حقنده فکر ویرلمسنی، نصایح مفیده ویرلمسنی ایستیورم .

بر میلیون مسلمانک عریضه‌سنی خلیفه‌یه تقدیم ایتمک وظیفه

مهمه‌سیله کلدیم . خدمتم یالکیز بوکون ایچون دکدر ؛

استقبال ایچوندور . بن یارین وفات ایده بیلیم ؛ فقط او

مسلمانلرک ائی، ناموسلی و چالیشقان آمریقالی اولملری

احسان نامحصور بویورمش اولدقلرندن فضله عساكر نصرت
مأثر شاهانه لرینک تربیه و تعلیملری ایچون حربیه و بحریه
و هندسه و طب فنلرینه مخصوص متعدد مکتبلرک مجدداً انشاسته
همت و هر برینه بونجه اموال و نقود بذل و عنایت . بویورمشلر
ایسه ده ذکر اولونان مکتبلره آلیان شاکر دانک معلومات
جزئیله لر یعنی یازی یازمغه و طوغریدن طوغریه بر تورکجه
کتاب اوقومغه قدرتلری اولمادیغندن بردن بره آلسنه عربیه
و فارسیه و آجی اولان فرانسز لسانی و بولونقلری مکتبک
مخصوص اولدینی طریق فننه متعلق بعض مقدمات تعلیمه مقتدر
اولمادقلری و بوضورت دخی اطفال ناسه تخصیص ایدیلش اولان
اوافق مکتبلرده درکار اولان قاریشقلقدن و اصولزلکدن
نیأت ایتدیکی طاهر اولوب شویله که اراد اهل اسلامک من
قبل الرحمن عطیه ازیله اولان استعداد مادر زادلری اقتضاسیجه
آز و قتده تحصیل علم و معارف ایله ملری لازم کلیرکن بالعکس
أ کثریسی علم و هنزدن بی بهره قالمالری مذکور مکتبلرده تعلیم
و تعلیمه بر قاعده و نظام اولمایوب هیچ بر طرفدن لایقوله
نظارت و اقدام اولونمادیغندن، معلمین بیادکاری کبی اوقوتقده
و بوجله موجود اولان صبدانک و قتلری فقط بر قوری کورولتی
ایله کچمکده اولدیغندن ...

... تحصیل علم ایله مکسزین آخر صنعته ویریلن صبدانک
ولو او صنعتی کالیله تحصیل ایلسه بیله هر حالده لازم اولان
سرمایه علم و معرفتدن بی بهره اولقی حسبیه اولدینی صنعتده عملاً
نه تحصیل ایده بیامشسه اونکله قالب اصلا ایله بیله چکی بدیهی
اولدیغندن باشقه جهلی جهتله دولتک و اوضورتله نائل اولدینی
نعمتک قدرینی و دولت و مملکت محبتی نه دیمک ایدوکنی بیلمیه رک
کندیسنه و ملتنه فائده سی اولمایه جنی آشکار اولقله بو خصوصک
دخی بر حسن صورته قوماسی ملکا و ملتا اهم و الزم و ممالک
محروسه شاهانه ده امر زراعت و تجارت و صنایعک احیاسنه
دائر مجلسجه مذاکره اولونمقده اولان هر بر شیدک اساسی
بولونان علوم و فنون مفقود اولدقچه بریسی وجوده کلیه چکی
امر غیر مبهم اولدیغندن [*]

« علوم و معارفک تحصیلنه مدار یسر و سهولت اولقی
اوزره مکاتب موجودیه بر نظام ویریلک » ایچون بعض
تدبیرلر دوشونولور .

بولایحه اوزرینه « دار شورای باب عالی » ایله « دیوان
احکام عدلیه » ده جریان ایدن مذاکره لر نتیجه سنده بیان
مکتبلرنده بعض اصلاحات یاپیلدیغنی کبی « مکتب معارف
[*] معارف سالنامه سی : معارف نظارتک تاریخچه سی .

ایکنجی عصر هجرینک نهایتلرنده - ، ایکنجیسی سلیم
ثالث زماننده - اون اوچنجی عصر هجرینک بدایتلرنده -
تأسیس ایدیلشدر .

فی الواقع بولردن ده اول - محمود اول زماننده -
« خبره خانه و هندسه خانه » اسمنده بر مکتب آچیلش
ایدی ، فقط بو مکتب آز بر زمان نهایتنده قاپامش
ایدی ؛ صوکر - مصطفای ثالث زماننده ، صورت
مخصوصه ده احضار اولونان بر خانه ده - « پکده علنی
اولمایه رق » - علوم هندسیه و سائر تدریس ایدیلکه
باشلامش ایدی . فقط بو تدریساتده چوق دوام ایده ممش
ایدی . دیمک که ، بزده « معارف جدیده » نک ایلک دواملی
اوجاقلری « بحریه مکتبی » ایله « طوبجی مکتبی » اولمش
ایدی ..

بویاکی مکتبدن صوکر : محمود ثانی زماننده ،
« وقعه خیری » بی متعاقب مکتب طیبه ، اوندن یدی سنه
صوکر مکتب حربیه تأسیس ایدیلش ، اوندن اون ایکی
سنه صوکراده بو مکتبلره مخرج اولقی اوزره « عسکری
اعدادیلری » آچیلشدر .

بو عسکری مکتبلرندن باشقا مکتبلره اشتغاله
باشلانیدیغنی آنحق ۱۲۵۴ تاریخنده کوره بیلورز :
اوتاریخنده « مملکتک معارفه اولان احتیاج قطعی و مبرمی
صنایعه جهت تعلقی اعتباریه » مجلس امور نافعه جه نظر
دقته آینه رق بر لایحه تنظیم ایدیلور ؛ بولایحه ده ،
« معارف عمومی » نک اهمیت ملیه و اقتصادیه سی پک
کوزل تقدیر و افاده اولونور :

« ... أهالی جهل و نادانی ایله متصف اولدقلری حالده
کار و کسبلرنده عسرت چکه چکارندن باشقه عملاً تحصیل
ایله دکاری صنایع اصلا ایله بیله چکی و سایه سنده باشامقده
اولدقلری دولتک و بولونقلری مملکتک نه اولدیغنی بیله مبه چکاری
مجزوم و هویدا و بهمه حال بردونده رواج علم و هنر اقدم مقاصد
و اکمال اولقی لازم کله چکی بدیهی و روشنا اولدیغنه مبنی ...
..... مساعی جمیله شاهانه لرینه معین و ظهیر اولان علوم
و معارفی ترویج نیت خیر غایتی ایله مکاتب و مدارس موجوده
احیا و معمور و طلبه و معلمینک تسهیل امر انتعاشلرینه صرف

عسکری اعدادیلری یدی به ابلاغ ایدیلور، واستانبولده طوقوز رشدیة عسکریه آچیلور. [*]

ایشته ، ایلاک مکتبک کشادنن بر عصر وتنظیماتک اعلانندن قرقسنه سوکرا - مدحت پاشانکده اقتداری غائب ایتدیکی صیرالرده - بوتون ممالک عثمانیهده آچیلمش بولونان مکتبلر بونلردن عبارت ایدی ..

بومکتبلرک مقدارلرینی ممالک عثمانیه به نسبت ایدرکن ، اونونتامق لازم کیرکه : اوزمان ، بوسنا ، هر سیک ، طونا و صوفیا و لایتلری ایله تیرحالا ، باطوم و قارص سانجاقلری ده « ممالک عثمانیه » جمله سندن ایدی ؛ یوقاریده کوستردیکیمز رقلرک ایچنده ، بوولایت و سانجاقلرده کی مکتبلرده - از جمله : کوستتجه ، واران ، ایورانیا ، سرای بوسنا ، تیرحالا ، باطوم و قارص ده کی رشدیلهرده - داخل ایدی ..

* *

بویوک مجددلریزک صوکنجیسی اولان مدحت پاشانک نفی زماننه قدر آچیلمش بولونان مکتبلری بو صورته تعداد ایتدکن سوکرا ، آرتیقدها معین بر ساحه اوزرنده محاکمه یوروته بیلیرز : بومکتبلرک هانکیلرندن صرف نظر ایدیلی ایدی ؛ هانکیلرینی آچه حق یرده مدرسه لری اصلاح صورتی ایله ایش کورورملی ایدی ؛ بومکتبلردن هانکیلرینک ایشی مدرسه لره گوردورملی ایدی ؛

بو مکتبلرک اُسملری اوزرنده کوز کزدیره رک دوشونلر ، ظن ایدرم که بلا ترد « هیچ بریسی » دیمکه مجبوریّت حس ایدرلر.

« مکتب - مدرسه » مسأله سنده ، تعیین و توضیحی لازم کان اهمیتلی برنقطه وار : تنظیماتدن اعتباراً آچیلان مکتبلره مدرسه نکیکیلره مخالف بر روح ویریشمیدر ؛ او مکتبلرده « شرقلیق » اهامال ایدیش ، او مکتبلر « دین و غننه » نک نفوذندن قورتاریلق ایسته نمش میدر ؛ کوریورم که ، بوسؤاللره تصدیق ایله جواب ویرنلر از دکادر ؛ وطن ایدیورم که ، اونلرک حکملری - اک

[*] بومعلوماتی ، اسکی استانبول سالنامه لرندن طوبلادم.

عدلیه « اسمنده بر مکتب ایله بش « مکتب رشدی » آچیلور.

معارف عمومیهمزک ایلاک آدیمی مثابه سنده بولونان بولایحهده « بر دولته رواج علم و هنر اقدم مقاصد و آمال اولمق لازم کله جکی » سویله ندیکی و « زراعت و تجارت و صنایعک احیاسی » آنجق نشر معارف ایله قابل اوله جنی ده تقدیر ایدیلدیکی حالده ، بالاخره مکتب کشاد و تأسیسنده بویوک بر بطائت کوستریدی ، وهان هپ « مأمور یتشدیره جک مکتبلر » آچقله اکتفا اولوندی . بولایحه نک تاریخندن اوتوزسنه سوکرا ، ۱۲۸۴ ده بوتون ممالک عثمانیهده اُسکی صبیان مکتبلرندن و مدرسه لرندن باشقه - یالکز شو مکتبلر وار ایدی :

مکاتب عسکریه : استانبولده مکتب حربیه ، مکتب بحریه ، مهندسخانه بری هاپون ، مکتب فنون طبییه شاهانه ، مکتب اعدادی شاهانه ؛ ولایتلرده دورت اعدادی عسکری .

مکاتب ملکیه : استانبولده ، مکاتب رشدییه خوجالغنه مخرج اولان دارالمعلمین ، اُمور ملکیه ده استخدام اولونه جق ذواته مخصوص اولان مکتب ملکیه ، اقلام شاهانه به مخرج اولان مکتب اقلام ، اون بش رشدییه ؛ ولایتلرده ، اوچ اصلاحخانه و طوقسان اوچ رشدییه .

بوتاریخندن اعتباراً مکتب تشکیلاتنده بر آزدها زیاده سرعت کوسته ریلور : اون سنه ظرفنده - ۱۲۹۴ ده قدر - بومکتبلره مکتب سلطانی ، اونک داخلنده کی دارالفنون سلطانی ، طبییه ملکیه ، دارالشفقه ، مکتب صنایع ، دارالمعلمات ، قیز صنایع مکتبی و مکتب ملکیه انضمام ایدیور ؛ استانبولده کی رشدیله - طوقوزی قیزلره مخصوص اولمق اوزره - اوتوزه ، ولایتلرده کی رشدیله ده ایکی یوز یکرمی دورده بالغ اولیور ؛ بونلردن باشقه استانبولده اون مکتب ابتدائی ، ولایتلرده یوز اوتوز بش - « بر معلم ثانی ایله اداره اولونور » - « نیم رشدییه » آچیلور . عینی مدت ظرفنده ولایتلرده کی

تنظيمات اصولنك مدرسه ايله مكتب اراسنده عداوته سببیت ویردیکنی ، مکتبیلر ايله مدرسه لیلری بربرینه دوشمان ایکی اوردو حالنه کتیردیکنی ، مملکتده بری صوڭ درجه ده متعصب او بری بوسپوتون لایالی ایکی زمرة یتیشدیردیکنی سوبیلورلر .

شبهه سز ، مملکتیمزده بویله برثنائیت وارد؛ فقط بوسپوتون باشقا ساحه لرده ، دین ايله هیچ مناسیتی اولمیان ساحه لرده ده ثنائیتلر موجوددر : عسکرلکده «الایلیلر» ايله «مکتبیلر» قاوغاسی ، اداره ده «عسکریه» ايله «ملکیه» منازعه سی ... هپ غیر دینی بر «ثنائیت» ک تظاها راتی در ؛ سیاسیاتده «تجربه لیلر» ايله «تجربه سزلر» مسأله سی ده یکی برثنائیتک محصولیدر ..

بن ، بوتون بوثنائیتلری اساس اعتباری ايله ، پک طبیعی کوریورم : هیچ بر مملکتده تجدد ، انقلاب - ده ا عمومی بر تعیر ايله : تحول - بردنبره وقوعه کلز ، و مملکتک بوتون صنوف اجتماعیه سی اوزرینه عینی سرعتله اجرای تأثیر ایتیز ؛ بوسیله ، هر تحول و انقلاب اثناسنده بالضرور بر «ثنائیت» حصوله کلیر هانکی ملتک هانکی انقلابنک تاریخچه سی تدقیق ایدیلیرسه ایدیلسون ، دائماً او تجدد و انقلاب اثناسنده بویله برثنائیت حکم سوردیکنی کورولور . اونک ایچون بزده کورولن ثنائیت اساساً پک طبیعی ایدی دیمکدر ؛ غیر طبیعی اولان شی ، بوثنائیتک امتدادی در : بویله برثنائیت اولماماسی قابل دکل ایدی ، شو قدر وارکه اونک بو قدر سوروکلای اولماماسی لازم ایدی ..

بزده ، بوکی ثنائیتلرک بو قدر چوق امتداد ایتمنسک سبب اصلیس ؛ هیچ شبهه ایدیه مزکه ، تجدد و تحوللرک بویوک بربطائتله و پک منقطع بر صورتده وقوعه کلکی در .

*
*

«تنظیما تخیلغک افلاسی» فی اعلان ایدن مقاله ده «ملت مسأله سی» «تنظیما تخیلرک هیچ خاطر و خیالندن حکمه مش» اولدیغی ادعا ایدیلوردی .

زیاده - آوروپالیرک «تنظیات» حقنده کی نشریاتنه استناد ایتمکده در .

«آنگهل هارد» ، «توکیا و تنظیات» نده ، سلطان عبدالحجید زماننده کی معارف اجرا آتدن بحث ایدرکن بواجرا آتک «مکتبیری علمانک نفوذندن قورتارمق» ايله پایلیدیغنی سوبیلور . بن او مکتبلرک نه درس پروغرا - ملرنده ونده . معلم قادرولرنده بویله مقصدک اثرلرینی بولامیورم ؛ بالعکس ، - طوغریدن طوغرییه عسکر و مأمور یتیشدیرمک مقصدینی تعقیب ایدن «مکاتب مخصوصه» دن باشقا - مکتبلرک هپسندنه عنعنوی درسله بویوک بر موقع ویریلش اولدیغنی کوریورم .

مکاتب عمومیه ده ، ایچمه مفصل عربی و فارسی علوم دینی و منطق درسلی وار ایدی ؛ بوتون رشدیه معلملری صاریقلی ایدی ؛ دارالمعلمینک قبول امتحانلرنده مشیختدن مأمورلر بولونور ، و حسن خدمته موفق اولان معلملره مشیخت طرفدن پاهلر ویریلر ایدی .

مکاتب عمومیه یه کیرن یکیلک : بر آز حساب و هندسه ايله بر آز تاریخ و جغرافیا دن عبارت کی ایدی . غربدن یالکز بو علملر آینه رق مکتبلره ادخال ایدلمش ، فقط اونلرک نه اصول تدریسلی ايله ونده اصول تجریلری ايله اشتغال اولونمامش ایدی ؛ اونک ایچون اودرسلرده ، اوتهدن بری معتاد اولان طرز تفکر و تدریس ايله تعلم و تعلیم اولونمغه باشلامش ایدی : «نصر ، ینصر» ناصل اُزبرله نیلیر و تکرار ایتدیریلیرسه ، حدودلر ، بورونلر ، اطه لر ، تعریفلر ، قاعده لر .. ده اویله جه اُزبرله نیلوب صایدیریلیر ایدی ؛ علوم شرقیه ناصل کتاب ايله اوکره نیلوب اوکره تیلیر ایدیه فنون غربیه ده - کیمیا و نباتات ده - اویله جه کتاب ايله اوکره نیلوب اوکره تیلیر ایدی و بو حال مکتبلریمزدن الآن زائل اولمش دکدر .

*
*

تنظیات علمیدارلری ، تنظیما تخیلغک مملکتیمزده بر «ثنائیت» خلق ایتمش اولدیغندن ده بحث ایدیورلر :

اگر « ملیت مسأله‌سی » ندن مقصد « تورک ملیتی مسأله‌سی » ایسه - مسلمانلرک مختلف ملیتلره آیریلایسی مسأله‌سی ایسه - بو ادعا طوغر و میدر ؛ فقط بو ، نه تنظیمات ونه ده تنظیماتجیلر ایچون برقصور دکلدرد .

اگر ، « ملیت مسأله‌سی » ندن مقصد ، دها عمومی معناده کی ملیت مسأله‌سی ایسه ، بوا دعا طوغری دکلدرد : رشید پاشانک ده عالی پاشانک ده محرراتنده ملیت مسأله‌لرینه عائد اندیشه‌لر موجوددر . عالی پاشانک - بعض فقره‌لرینی برنجی مقاله ده درج ایتدی کمز - لایحه‌سی بوکا قطعی بر دلیدر .

*
**

تنظیمات علمدارلری ، تنظیماتجیلر طرفدن تشکیلات عدلیه و اداریه دهده یا کلس و مضربریول طوتولمش اولدیغی ادعا ایدیورلر .

بن بو اهمیتی ادعای تنقید ایله مشغول اولمایه جنم ؛ بونی دها صلاحیتدار قلملره براقه جنم . بو خصوصده کی قناعتمی ، یا لکیز قید ایتمکه اکتفا ایلیه جکم :

اگر محاکم نظامیه تشکیل ایدیله مش اولسهیدی ، بودولت استقلال و حیاتی چوقدن غائب ایتمش بولونوردی .

۳ مایس ۲۲۹ - اطع

حوائج قانونیه من

املاک قانوناری

ترک عقیلی صوکرده دن کلیر دیرلر . پک یا کلس دکلدرد ! ملکک مهم بر قسمی کیتدکن صکره بز املاک قانونی چیقاریورز . بوکا بعد خراب البصره می دیهلم ، نه دیهلم ؟ بنده متحیرم .

۱۰ تموزدن برقاچ کون صکره ، بوعبد عاجز ، بو مسئله‌ی میدانه قویدم . آواز آواز باغیردم . بتون ثروتک املاکزدن عبارت بولندیغی ، حالبوکه ، املاکزدن ده قرون وسطائی قیود و شروط ، قوانین و عاداته تابع بولندیغی یازدم ، سولیدم . حکومتک ارادته خلل کلس اولمی که

حسن نیتدن ، بیوک برخواهشدن صرف نظر قلمه آلیان لایحه‌لر ، اصلا ، قانونیت کسب ایدمدی . مباحثه‌لر ، مداوله افکار ، حتی مجالس تشریعی ده مذاقشله‌لر ، غزته - لرده مشاتمهلر دوام ایتدی ، طوردی . مسئله یینه ، بر معناد مندر آلتی ایدلدی . ویریلن کوچک برامید اوزرینه بز ایکی املاک بانکه‌سی تشکل ایتشدی . بوزلر ، آلد فرمان ، طبقی فضولی دل سوخته کی ، ارادات سزیه نك انفاذ احکامنه چاره بوله مدیلر . اوروپا سرمایه‌سی جدا بزم آنارشیسمزدن اورکدی . حیثیت اقتصادیه مزه خلل کلدی . دولت بر طرفدن املاک بانکه سنک قومیسری ایچون شرککتدن یاره آلیور ، دیگر طرفدن قانونی چیقاروب ایش کورمکه مساعده ایتموردی . فی الحقیقه دولت ، بوائنده ، پک یمان غوائل ایله مشغول ایدی . بتون دنیا بزه اعلان خصومت ایتش ایدی . فقط انصاف ایله دوشونلم . دولت یا لکیز امور و غوائل سیاسییه ایله مشغول اولق ایچونمی قورو - لمشدر ؛ بتون دوائر آنجق بوایشه می مشغولدر ؟ خلاصه کلام وظیفه‌مزی ایفا ایدمک . مجلس مبعوثان مالایعنی ایله فضله‌جه اوغراشدی . شخصیات هر شینه ترجیح ایدلدی . منقولات برستلر بر طرفدن برار تجماع یابدیلر ؛ دیگر طرفدن فرقه‌لر هر شیء اونوته رق اختلافات حزبییه امور تشریعییه مزده پک چوقر ویریدیلر . دولت و مملکتی احیا ایدمک قانونلر اونوتلدی . ایشلر چیغرنندن چیقیدی . زوالی ملتی دوشونمک . اسکی قوانین ، کپچک کی ؛ اهالیزک دست سعی و عملی ایشلمکدن منع ایدوردی . حالا قرون وسطا دوام ایله وظیفه تخریبیه سنده موفق اولیوردی . بز ملکی اعمار و اصلاح ایله املاک قانونی یاپه جغمزه ۹۳ قانون اساسیسی خیر بالقله ، بوش ، واهی ، یوان نظریه‌لرله وقت کچیر یوردق . یکیلر پوصله‌ینی شاشیر - مشلر ، بلا انقطاع ، قوانینی تعدیل ایله یرلرنده یرلشمک ایتسیورلردی . اسکیلرایسه ، صدهزاران تأسف ، رشدینی اثبات ایتامش برماکتده ، سلطنت ملیه نظریه‌لرینی احداث ایله ، ملته خدمت دکل ، فرق ممتازیه دالقا و قلقل ایدیور .